

За загальними результатами низки проведених досліджень стану сформованості (на момент оцінювання) у школярів (чисельністю 283 ос.) читацьких умінь визначено, що перелічені вміння в учнів як 5, так і 9 класів сформовані здебільшого на задовільному рівні. Труднощі в процесі тестування в учнів виникали під час виконання завдань, спрямованих на вдумливе читання, аналіз різнокодових множинних текстів і формулювання логічних висновків шляхом перекодування й синтезу відповідних відомостей. Вміння пошуку в тексті визначених у завданні відомостей в учнів сформовано краще, ніж вміння проаналізувати їх, зробити аргументовані висновки й висловити своє ставлення до повідомлень. Такі результати є свідченням поверхневого розуміння учнями текстів під час читання й відображенням таких явищ, як «інформаційний серфінг» (від англ. *surfing* «катання по поверхні»), «кліпове сприймання» (фрагментарне сприймання інформації).

МОНІТОРИНГ СФОРМОВАНOSTІ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЯК СКЛАДНИК УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ

С. Г. Головка, канд. істор. наук

Важливою умовою ефективного управління якістю освіти є забезпечення безперервного моніторингу її результатів на різних етапах. Сучасні психолого-педагогічні дослідження обґрунтовано доводять, що найбільш об'єктивна оцінка освітніх результатів можлива за умови їх комплексного аналізу на засадах компетентнісного підходу. Розглядаючи проблему моніторингу рівня сформованості предметної компетентності ми виходили з того, що у її структурі можна виділити такі компоненти, як мотиваційний, світоглядний, змістово-процесуальний та емоційно-ціннісний. Мотиваційний компонент проектується на формування у процесі засвоєння змісту загальної середньої освіти таких якостей особистості учня, як інноваційне мислення, стійка потреба самоосвіти упродовж життя, готовність оволодіння новими знаннями. Світоглядний компонент виявляється у сформованості в учнів цілісних уявлень про явища навколишнього світу, універсальність фундаментальних законів природи та суспільного життя, їх прояв та використання, а також є основою для розвитку в майбутньому умінь гармонійно облаштовувати стосунки з природою та соціумом. Основу змістово-процесуального компоненту становить система свідомо засвоєних предметних знань, умінь та навичок навчально-пошукової діяльності з предметів шкільного курсу. Емоційно-ціннісний компонент виявляється у сформованості в учнів здатності усвідомлювати особистісну значущість результатів власної діяльності та діяльності інших людей, формулювати та аргументувати оціночні судження, здійснювати самооцінку результатів навчальної діяльності та усвідомлювати її цілі і значення для майбутнього життя, умінь самостійно планувати навчально-пошукову діяльність

та реалізовувати її. Рівень сформованості предметної компетентності визначається досягненням системи вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, що задаються державним стандартом, та очікуваних результатів з кожного навчального предмету, конкретизованих навчальними програмами. Одним із критеріїв сформованості предметної компетентності є здатність учня встановлювати логічні зв'язки між набутими знаннями та практичними ситуаціями, для вирішення яких вони можуть бути застосовані, а також уміння добирати оптимальні методи вирішення практичних завдань. Аналіз міжнародного досвіду моніторингових досліджень якості загальної середньої освіти показує, що найбільш ефективним інструментом оцінювання рівня сформованості компетентностей є тестові завдання. Особливістю розроблення тестових завдань є їх максимальна наближеність до повсякденного життя учнів та оцінювання вмінь застосовувати набуті знання, вміння і навички в типовій (подібній), модифікованій та новій для учня практичних ситуаціях.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СИСТЕМИ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ СХИЛЬНОСТЕЙ І ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ

С. О. Науменко, канд. пед. наук

У міжнародних порівняльних дослідженнях якості загальної середньої освіти, таких як TIMSS, PISA, PIRLS тощо, які є моніторинговими, водночас із тестами для учнів використовуються анкети для учнів, їхніх батьків, учителів загальноосвітніх навчальних закладів тощо. Мета міжнародних порівняльних досліджень – оцінити рівень загальноосвітньої підготовки учнів (їхні навчальні досягнення й компетентності) та виявити чинники, які впливають на рівень цієї підготовки. Виявлення зв'язку між результатами тестування й певним чинником дає можливість сформулювати гіпотезу, що пояснює отримані результати, а також згодом у інших дослідженнях прогнозувати результати учнів відповідно до різних чинників. Знаючи чинник (або чинники), який впливає на рівень загальноосвітньої підготовки учнів, можна за допомогою управлінських рішень коригувати рівень навчальних досягнень і компетентностей учнів, підвищуючи його.

У ході дослідження проблеми створення моніторингової системи для оцінювання природничо-наукової компетентності учнів загальноосвітньої школи (із застосуванням тестових технологій) ми використали міжнародний досвід і застосували тести для учнів разом із анкетою для них. Основою створення тестів стали тестові завдання Міжнародних досліджень PISA і TIMSS. Анкета для учнів, яку ми використали, – «Диференційно діагностичний опитувальник» Є. Клімова. Мета опитувальника – діагностика схильностей і професійних інтересів учнів. Також для порівняння ми використали річні оцінки учнів із предметів природничо-математичного циклу (алгебра, геометрія, фізика, хімія, біологія, географія).